

Роль артоб'єктів у сучасному урбаністичному середовищі

Валентина Праслова, доцент, кандидат архітектури, доцент ¹ (ORCID: 0000-0002-9342-6996)

¹ Київський національний університет будівництва і архітектури, м.Київ, Україна

АНОТАЦІЯ

Розглядається роль артоб'єктів у сучасному урбаністичному середовищі, їх здатність долати актуальні проблеми урбаністичного середовища на локальному, адаптивному, міському та міжміському рівнях, які є складовими запропонованої авторкою інтегрованої чотирирівневої мережі артоб'єктів у міське середовище. Завдяки узагальненню теоретичних досліджень проаналізовано основні проблеми міського простору, серед яких екологічне виснаження, психологічний та емоційний стрес, соціальна роз'єднаність, культурна ізоляція, економічний застій і технологічні обмеження. Визначено, що інтеграція артоб'єктів в міський простір сприяє сталому розвитку міст, зокрема через зміцнення екологічної рівноваги, стимулювання соціальної інтеграції, збереження культурної спадщини, підтримку місцевої економіки та впровадження інноваційних технологій. Акцентовано увагу на партисипативному підході до створення артоб'єктів, який сприяє залученню громади та формуванню соціальної єдності. Визначено перспективи створення масштабованих моделей, адаптованих до різних типів урбансередовища: історичного, індустріального та сучасних районів.

Ключові слова: артоб'єкти, художнє проєктування, міське середовище, чотирирівнева артмережа.

1. ВСТУП

Сучасне міське середовище зіштовхується з низкою проблем, спричинених інтенсивною урбанізацією, екологічною кризою та соціально-економічною нерівністю. Для їх подолання необхідно впроваджувати інноваційні стратегії у сфері міського планування та дизайну. У цьому контексті інтеграція артоб'єктів в урбансередовище здатна стати інструментом створення інклюзивного, стійкого та емоційного середовища, що відкриває нові можливості взаємодії між людьми, простором і технологіями [1].

2. МЕТА

Дослідити роль артоб'єктів як відповідь на основні проблеми урбаністичного середовища на локальному, адаптивному, міському та міжміському рівнях запропонованої дослідницею чотирирівневої мережі артоб'єктів.

3. ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО МІСЬКОГО СЕРЕДОВИЩА

На основі узагальнення теоретичних досліджень проаналізовано основні проблеми сучасного міського середовища. Це екологічне виснаження, викликане стрімкою урбанізацією. Наступним є психологічний та емоційний стрес, що виникає через високий темп життя, шумове й візуальне забруднення. По-третє, соціальна роз'єднаність, що проявляється у зростанні ізоляції між різними соціальними групами та слабкій взаємодії між мешканцями міста. Ще однією проблемою є культурна маргіналізація, яка виникає через втрату локальної ідентичності під впливом глобалізації. Наступною є економічна стагнація, що проявляється у підвищенні кількості занедбаних міських районів, недостатніх інвестиціях у розвиток інфраструктури, низькій туристичній активності та уповільненому розвитку креативної економіки. Не менш важливими є технологічні

бар'єри як от обмежений доступ до цифрових рішень та інновацій [2, 5].

4. АРТОБ'ЄКТИ ЯК ІНСТРУМЕНТ СТАЛОГО РОЗВИТКУ СЕРЕДОВИЩА

Артоб'єкти, інтегровані в міський простір, сприяють вирішенню перелічених проблем. Екологічне виснаження потребує рішень, які сприяють підвищенню екологічної свідомості та раціональному використанню ресурсів. Екологічна функція артоб'єктів здатна вирішувати екологічні проблеми як от очищення повітря чи води, сприяючи екологічній стійкості міського середовища. Зелений ринок у Тайнані об'єднує природні елементи з архітектурними рішеннями, створюючи простори для вирощування рослин та екологічної освіти. Подібні артоб'єкти мотивують до екологічно відповідальної поведінки.

Соціальна роз'єднаність долається завдяки соціальній функції артоб'єктів. Вони формують місця спілкування, підтримують соціальну інтеграцію та сприяють згуртованості громад, враховуючи при цьому аспекти фізичної безпеки. Хепенінг «Зелений пішохідний перехід» у Шанхаї став прикладом інтерактивного проєкту, який об'єднав громаду, сприяючи соціальній згуртованості.

Культурна ізоляція долається через культурно-освітню функцію артоб'єктів завдяки збереженню історичної пам'яті, популяризації традицій, імплементації локальних наративів, міжкультурному діалогу та освітнім ініціативам. Наприклад, проєкти на кшталт Синагоги в Бабиному Яру формують простір збереження історичної пам'яті. Муралі Бенксі в Україні є прикладом відображення локальних наративів і соціальних викликів, водночас зберігаючи культурну ідентичність міського середовища [3].

Економічний застій долається завдяки економічній ролі артоб'єктів. Вони сприяють підвищенню туристичної привабливості, стимулюють розвиток креативних індустрій і підтримують економічне зростання. Крім того, економічна функція включає створення артоб'єктів, які залучають інвестиції в місцевий бізнес, наприклад, через організацію ярмарків, фестивалів чи інших заходів навколо

артпросторів. Наприклад, ревіталізація району Вайнвуд у Маямі перетворила занедбану територію на популярний туристичний центр завдяки муралам і артоб'єктам.

Технологічні обмеження можна подолати завдяки технологічній функції артоб'єктів, зокрема через впровадження цифрових технологій із застосуванням штучного інтелекту для створення об'єктів, які реагують на дії мешканців і змінюються відповідно до умов міського середовища. Наприклад, інтерактивні артоб'єкти в парках Нью-Йорка використовують AR/VR технології [2, 4].

Таким чином, артоб'єкти відіграють багатofункціональну роль у забезпеченні сталого розвитку міського середовища. Їхні культурно-освітні, соціальні, економічні, емоційно-психологічні, екологічні та технологічні функції сприяють трансформації міських просторів.

5. СИСТЕМНІ РІВНІ ІНТЕГРАЦІЇ АРТОБ'ЄКТІВ

Інтеграція артоб'єктів у міське середовище базується на багаторівневому підході, який охоплює чотири рівні: локальний, адаптивний, міський та міжміський. Розглянемо роль артоб'єктів на кожному з них та потенціал трансформації міського середовища.

На локальному рівні увага приділяється окремим артоб'єктам чи їхнім групам, які інтегруються у конкретні локації, такі як парки, площі, пішохідні вулиці, сквери, транспортні вузли тощо. Артоб'єкти на цьому рівні виконують роль локальних акцентів, формуючи емоційне сприйняття простору, підкреслюючи ідентичність місця та сприяючи соціальній взаємодії. Важливо враховувати особливості кожного простору, його функціональне призначення та значущість. Наприклад, артоб'єкти в історичних районах сприяють збереженню культурного коду міста, у транспортних вузлах вони виконують додаткову інформаційну та навігаційну функції, адаптуючись до міського середовища. В індустриальних зонах артоб'єкти є інструментами ревіталізації, перетворюючи занедбані території на креативні хаби. У нових кварталах вони розвивають простори взаємодії.

Адаптивний рівень передбачає організацію артоб'єктів у тематичні або функціональні групи, які створюють цілісні композиції, об'єднані спільною ідеєю, темою чи завданням. Адаптивні форми дозволяють створювати артпростори, які відповідають на конкретні виклики міського середовища. Наприклад, групи артоб'єктів, що акцентують увагу на екологічній свідомості, розміщені у зелених зонах міста, з метою популяризації ідеї сталого розвитку. У сучасних кварталах такі артпростори можуть використовувати AR/VR-технології для створення інтерактивних інсталяцій, які реагують на рух, залучаючи мешканців до взаємодії.

На міському рівні адаптивні форми об'єднуються в єдину систему, яка охоплює різні райони та простори міста. Артоб'єкти на цьому рівні виконують роль міського каркасу, сприяючи формуванню культурної ідентичності міста, туристичної привабливості і розвитку креативної економіки. Наприклад, у історичних районах міста можуть створюватись мурали відображення історичних подій, або AR-реконструкція втрачених архітектурних об'єктів. У сучасних районах артоб'єкти можуть імплементуватись через використання новітніх технологій, таких як інтерактивні світлові інсталяції, які об'єднують різні райони міста за спільною тематикою.

Міжміський рівень створює мережу міст, яка об'єднує міські системи артоб'єктів у глобальну структуру. На цьому рівні артоб'єкти стають інструментами міжкультурного діалогу, сприяючи обміну ідеями, досвідом і культурними нарративами між містами. Така мережа дозволяє розвивати співпрацю, популяризувати глобальні цінності та впроваджувати найкращі практики у міське середовище.

6. ПАРТИСИПАТИВНИЙ ПІДХІД, РОЛЬ ГРОМАДИ

Партисипативний підхід є ключовим інструментом залучення місцевих громад до процесу створення артоб'єктів. Успішні приклади проєктів в Києві, Маріуполі, Миколаєві та інших містах показують, що співпраця між митцями та громадою має позитивний вплив на міське середовище. Аналіз цих проєктів дозволив визначити основні етапи партисипативного підходу: виявлення потреб громади через консультації та опитування, проведення воркшопів для спільного планування артоб'єктів, активне залучення мешканців до процесу створення (наприклад, через спільне малювання муралів або створення інсталяцій), оцінка результатів впливу артоб'єктів і забезпечення їхньої довготривалої функціональності [5].

7. ВИСНОВОК

Артоб'єкти здатні долати проблеми урбансередовища. Запропонована концепція інтегрованої мережі артоб'єктів ілюструє імплементацію артоб'єктів в міське середовище на різних рівнях. Подальші дослідження можуть бути спрямовані на розробку масштабованих моделей, які враховують специфіку та функціональність артоб'єктів у різних типах міського середовища. Реалізація таких моделей можлива через співпрацю з місцевими громадами, урбаністами та митцями. Це дозволить формувати інклюзивні, стійкі та культурно багаті міські простори, адаптовані до унікальних потреб певного контексту та запитів мешканців.

Список літератури

- [1] Гел Є. Міста для людей. Київ : Основи, 2018. 200 с.
- [2] Company. *Gehl*. URL: <https://www.gehlpeople.com/company/> (date of access: 25.09.2025).
- [3] Erdmann-Goldoni C. Contemporary Art in Public Spaces: Forms of Expression, Social Significance, and Revitalization. *European Public & Social Innovation Review*. 2024. Vol. 9. P. 1–20. URL: <https://doi.org/10.31637/epsir-2024-867> (date of access: 27.09.2025).
- [4] New European Bauhaus: beautiful, sustainable, together. *New European Bauhaus*. URL: https://new-european-bauhaus.europa.eu/index_en (date of access: 24.09.2025).
- [5] Sim D. *Soft city*. Washington : Island Pres, 2019. 407 p.
- [6] Zhou Y., Sanz-Hernández A., Hernández-Muñoz S. M. Artistic Interventions in Urban Renewal: Exploring the Social Impact and Contribution of Public Art to Sustainable Urban Development Goals. *Societies*. 2024. Vol. 14, no. 10. P. 204. URL: <https://doi.org/10.3390/soc14100204> (date of access: 27.09.2025).